

การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน

ร่วมกับแนวคิดแบบหกหมวกหกใบ

**The Development of Critical Reading Ability of Mathayomsuksa 3
Students by Phenomenon Based Learning with Six Thinking Hat**

ชฎาพร ทับบุญ และ อ้อมรจิต เป้นศรี

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Chadapron Tubboon and Omthajit Pansri

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Chadapronpop@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายคือ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) เปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดเขารวก อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 19 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหกหมวกหกใบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

* วันที่รับบทความ: 8 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 5 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 เมษายน 2565

Received: March 8, 2022; Revised: April 5, 2022; Accepted: April 6, 2022

คำสำคัญ: การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ; ปรากฏการณ์เป็นฐาน; แนวคิดหมวกหกใบ

Abstracts

The research objectives in the research are 1) To compare critical reading ability of secondary 3 students before and after using the Phenomenon-Based Learning Management together with the Six Hats concept. 2) To study the satisfaction of secondary 3 students who received a phenomenal-based learning arrangement together with the six hats concept by organizing phenomenal-based learning together with the six hats concept. It follows a 3-step research and development process: 1) Create and find the effectiveness of a learning management plan. 2) Comparison of critical reading ability before and after learning management by using phenomenon-based learning and six hats concept. 3) To study the satisfaction of the students who received the learning management by using the phenomenon-based learning arrangement together with the six hats concept. The sample group consisted of secondary 3 students, semester 2, academic year 2021. Wat Khao Ruak School TaphanHin District Phichit Province, 1 classroom, 19 students by a specific random method. The research tools were 1) A learning management plan for developing critical reading abilities of secondary 3 students using a phenomenon-based learning management together with the six hats concept. 2) A test to measure the critical reading ability of secondary 3 students 3) The satisfaction scale of secondary 3 students who received phenomenal-based learning management in combination with the six hats concept.

The following were the results

1. The results of the assessment of critical reading ability of Year 3 students who received a phenomenal-based learning arrangement with the Six Hats concept. The scores after school were significantly higher than before at the .05 level.

2. The results of a study of the satisfaction of grade 3 students who received a phenomenal-based learning management together with the six hats concept. Satisfaction was at the highest level.

Keywords: Critical reading; Phenomenon-based; Six thinking hat

บทนำ

การอ่านมีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีความหลากหลายที่มาหลากหลายรูปแบบซึ่งนักเรียนสามารถพบเจอได้ทุกที่ทุกเวลา เช่น แผ่นพับ ป้ายประกาศ บทความ และข่าวในรูปแบบออนไลน์ ข้อมูลเหล่านี้ถูกแพร่ออกไปอย่างรวดเร็ว หากนักเรียนสามารถเลือกอ่านและวิเคราะห์หาสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ดี การอ่านข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ก็จะช่วยพัฒนาสติปัญญาและเพิ่มพูนความรู้และความคิดในการใคร่ครวญสิ่งที่ปรากฏในเรื่องที่อ่าน นำไปสู่ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล ทำให้นักเรียนพัฒนาระดับสติปัญญาเพื่อให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์และกว้างไกล ฉะนั้นนักเรียนควรได้ฝึกอ่านหนังสือบ่อยๆ และเลือกอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระที่ดีมีประโยชน์กับตัวนักเรียนและสังคม ผู้ที่อ่านหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมได้เปรียบและมีโอกาสที่จะมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต โดยเฉพาะถ้านำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาสังคมในทางที่ถูกต้องบุคคลนั้นก็จะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย ดังนั้นควร

สนับสนุนให้นักเรียนรักการอ่านและอ่านหนังสือโดยรู้จักคิดพิจารณา วิเคราะห์ ประเมินค่า และตัดสินใจเรื่องที่อ่านที่เรียกว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบาย “เด็กไทยวิถีใหม่ อ่านออกเขียนได้ทุกคน” เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันกับระดับนานาชาติ โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ให้มีสมรรถนะการอ่านขั้นสูง กล่าวคือ เมื่อนักเรียนอ่านบทอ่านแล้วสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้โดยเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนให้มีการพัฒนาทักษะไปสู่ศตวรรษที่ 21 และการเตรียมความพร้อมการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล ปี 2564 (Programmed for International Student Assessment) (PISA) ซึ่ง PISA ได้ให้คำนิยามความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading Literacy) ไว้ว่า “ความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่อ่าน สามารถนำไปใช้ ประเมิน สะท้อน ออกมาเป็นความคิดเห็นของตนเอง และมีความรักและความผูกพันกับการอ่าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย พัฒนาความรู้และศักยภาพและการมีส่วนร่วมในสังคม โดย PISA ได้แบ่ง (Reading Literacy) ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้ 1) (Locating Information) การรู้ตำแหน่งข้อมูลสารสนเทศในบทอ่าน คือ การเข้าถึงและค้นสาระของข้อสารสนเทศที่อยู่ในบทอ่าน 2) (Understanding) การมีความเข้าใจในบทอ่าน คือ แสดงถึงความเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของบทอ่าน และบูรณาการหาข้อสรุปจากข้อสนเทศหลาย ๆ ส่วนที่อยู่ในบทอ่าน 3) (Evaluating and reflecting) การประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อบทอ่าน คือ การประเมินคุณภาพ ความน่าเชื่อถือของบทอ่านได้ และสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา รูปแบบของเรื่องที่ได้อ่านอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ขัดแย้งกันและหาวิธีจัดการข้อขัดแย้งนั้นได้” จะเห็นได้ว่าความฉลาดรู้ด้านการอ่านของ PISA เป็นความสามารถที่กว้างกว่าการอ่านหนังสือได้ กล่าวคือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จะต้องมีความสามารถในการคิดขั้นสูงรวมกับการอ่านหนังสือเป็น โดยผู้อ่านจะต้องเข้าใจสิ่งที่ได้อ่าน จับใจความสำคัญและวิเคราะห์ส่วนต่างๆ ของบทอ่านโดยอาศัยความรู้เดิมหรือการหาความรู้ใหม่มาเป็นข้อมูล ก่อนตัดสินใจว่าบทอ่านนั้นดีหรือไม่ น่าเชื่อถือมากเพียงใด และมีข้อคิดใดบ้างที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าว สะท้อนให้เห็นได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นวัยที่กำลังจะจบการศึกษาภาคบังคับและเป็นวัยที่ต้องเลือกทางเดินของตนเองเพื่อจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาอนาคตของประเทศชาติ เพราะฉะนั้นต้องพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนให้มีความพร้อมสามารถนำไปต่อยอดเรียนรู้ได้ในรายวิชาอื่นๆ ต่อไป ซึ่งในยุคสมัยใหม่นี้มีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของนักเรียนมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีโอกาสบทอ่านนอกเหนือไปจากในห้องเรียนมากมาย หากว่านักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คิด วิเคราะห์แยกแยะ ไตร่ตรองและประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้อย่างถี่ถ้วนอย่างมีเหตุผล ก็จะสามารถนำความรู้ นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ผู้วิจัยได้พิจารณาจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน O-NET (Ordinary National Education Test) วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเขารวก จังหวัด พิจิตร ปีการศึกษา 2560 ถึง ปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมา พบว่า สารที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจาก คะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ได้แก่ สารที่ 1 สารการอ่าน เมื่อวิเคราะห์ รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน จากฉบับร้อยละของนักเรียนที่ตอบถูกในแต่ละข้อ แล้วพบว่าข้อสอบที่นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยน้อย เป็นข้อสอบที่ต้องใช้ความสามารถในการอ่านอย่างมี วิเคราะห์ญาณในการวิเคราะห์ข้อสอบ จึงทำให้เห็นว่านักเรียนยังขาดความสามารถคิด วิเคราะห์และประเมินค่า จากบทอ่าน จึงส่งผลทำให้คะแนนสอบออกมาได้คะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิเคราะห์ญาณของ นักเรียน พบว่ามีผู้วิจัยหลายท่านพัฒนาความสามารถการอ่านการอย่างมีวิเคราะห์ญาณหลากหลายวิธี โดย ผู้สอนจะต้องยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะของผู้เรียนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ในการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิเคราะห์ญาณ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based learning) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ได้ถูกใช้ในประเทศ โดยเชื่อว่า แนวคิดนี้ เป็นแนวทางขับเคลื่อนหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้ ผู้เรียนมีความพร้อมในการดำรงชีวิต Silander (2015 ; online) ได้อธิบายว่า Phenomenon – Based Learning หรือการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้และการสอนที่เริ่มจาก ปรากฏการณ์ (Phenomena) ที่พบได้ในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ในการเรียนรู้นั้นเป็น สิ่งที่มีอยู่ในบริบทจริง ทั้งข้อมูล ทักษะ และองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จะถูกเรียนรู้แบบข้ามขอบเขตของ รายวิชา ในการจัดการเรียนรู้จะเริ่มจากการใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุก ฉะนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็น ฐาน จึงมีความเหมาะสมกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ชอบความท้าทาย มีความอยากรู้อยากลอง พร้อมจะเรียนรู้อย่างมุ่งมั่น กระบวนการจัดการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้จึงเน้นให้นักเรียนได้ เรียนผ่านบทอ่านที่เป็นปรากฏการณ์เรื่องราวที่อยู่ในชีวิตจริง มีความน่าสนใจ ที่จะทำให้สามารถเป็นแรงจูงใจ ให้นักเรียนรักการอ่านและอ่านหนังสืออย่างมีวิเคราะห์ญาณมากขึ้น ไฟที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนา ความรู้ได้ตามธรรมชาติและศักยภาพของตนเอง ในส่วนบทบาทของครูผู้สอนนั้นจำเป็นต้องเริ่มการสอนโดยผู้ เริ่มตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนหาพิจารณาหาคำตอบได้อย่างละเอียด รอบคอบสอดคล้องกับการอ่านอย่างมีวิเคราะห์ญาณ

การตั้งคำถามในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดในการ ทำให้นักเรียนได้รู้จักคิด พิจารณาแยกแยะประเด็นต่างๆในบทอ่านได้อย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด หมวกหกใบ (Six Thinking Hats) ของ ดร. เอ็ดเวิร์ด เดอ โบ โน (Dr. Edward de Bono) มาประยุกต์ใช้ ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่จะช่วยพัฒนาความคิด

ชั้นสูงของนักเรียนให้มีมุมมองจากการอ่านปรากฏการณ์ได้หลากหลาย โดยผ่านคำถามตามหมวดหกลี ซึ่งแต่ละลีจะมีลักษณะคำถามแตกต่างกัน ดังที่ เนาวนิตย์ สงคราม (2556 : 77) ได้ให้คำนิยามของหมวดหกใบ ไว้ว่า หมวดสี่ขาว หมายถึง ความไม่มีอคติ เป็นกลาง จึงเป็นตัวแทนของข้อมูล ข้อเท็จจริง หมวดสี่แดง หมายถึง ความโกรธ ความเดือดดาล จึงเป็นตัวแทนของความรู้สึก หมวดสี่ดำ หมายถึง ความมืดมน จึงเป็นตัวแทนของข้อระวัง จุดอ่อน ข้อด้อยและข้อเสียเปรียบ หมวดสี่เหลือง หมายถึง ความสว่างสดใส จึงเป็นตัวแทนของการมองในด้านบวก ข้อดี และข้อได้เปรียบ หมวดสี่เขียว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ จึงเป็นตัวแทนของความคิดใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ หมวดสี่ฟ้า หมายถึงความเยือกเย็น จึงเป็นตัวแทนของการควบคุม การจัดการกระบวนการคิด จากความหมายของหมวดทั้งหกสีนั้นทำให้เห็นถึงประเด็นการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป สามารถทำให้นักเรียนฝึกความสามารถการคิดขั้นสูงได้ระเอียด รอบคอบมากขึ้น ออกนอกรอบจากความคิดแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ทิวาร์ ศรีรินทร์ (2558 : 71 - 78) ที่ได้ศึกษา เปรียบเทียบ การคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวดหกใบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวดหกใบ มีการคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าการนำเทคนิควิธีคิดแบบหมวดหกใบมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีกระบวนการคิดไตร่ตรองที่ดี รอบคอบ และส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมากขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกใบ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนนำความรู้ความสามารถไปปรับใช้ในการคิดวิเคราะห์บทอ่านที่ได้รับมา อันได้แก่ บทอ่านจากข่าว เช่น ข่าวบันเทิง ข่าวสังคม ข่าวอุบัติเหตุและบทความ เช่น บทความทั่วไป บทความวิจารณ์ บทความสารคดี ได้อย่างถูกต้องบนหลักของการมีเหตุมีผลและมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณก่อนตัดสินใจเชื่อหรือประเมินค่าเรื่องราวที่ได้พบเจอในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกใบ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกใบ

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนมัธยมขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร จำนวน 4 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส โรงเรียนวัดเขารวก อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 19 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ จำนวน 6 แผน ประกอบด้วย แผนที่ 1 การอ่านข่าวบันเทิงอย่างมีวิจารณญาณ แผนที่ 2 การอ่านข่าวข่าวอุบัติเหตุหรืออาชญากรรมอย่างมีวิจารณญาณ แผนที่ 3 การอ่านข่าวสังคมอย่างมีวิจารณญาณ แผนที่ 4 การอ่านบทความทั่วไปอย่างมีวิจารณญาณ แผนที่ 5 การอ่านบทความวิจารณ์อย่างมีวิจารณญาณ และแผนที่ 6 การอ่านบทความสารคดีอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการจัดการเรียนรู้ 2.ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และ 3.ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ จำนวนทั้งหมด 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเรียน ด้วยการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถก่อนเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2 . ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ จำนวน 12 คาบ

3.3 ทดสอบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียน ด้วยการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถนับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

3.4 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ

3.5 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบความมีนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1

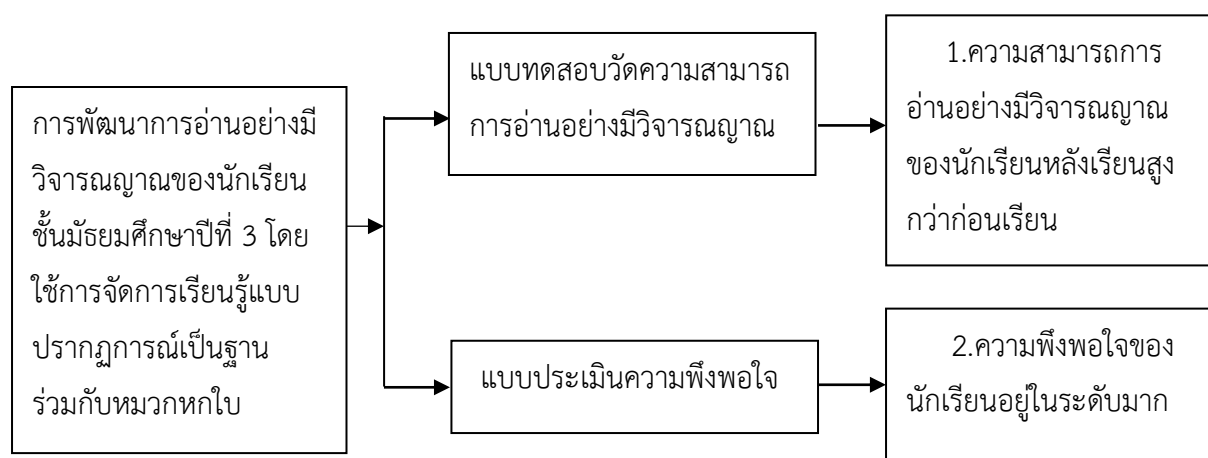
การเปรียบเทียบเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบเสนอเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 2

การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบเสนอเป็นค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบหมวกหกใบ ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S. D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	19	30	12.89	4.64	19.33*	0.00
หลังเรียน	19	30	24.95	2.63		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.89 คะแนน และ 24.95 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ

หัวข้อที่ประเมิน	$\bar{x}$	S. D.	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.96	0.09	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้	4.96	0.11	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.97	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.97$, S.D. = 0.20)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบหมวกหกใบในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลวิจัยมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.การวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทณตธร จุ้ยสวัสดิ์ (2564 : 6) ที่ได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปใช้ในการพัฒนาด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน ทำให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการสอนที่ใช้ปรากฏการณ์ที่มีเนื้อหาน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและมีความเท่าทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มาเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดความอยากรู้อยากเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (พงศธร มหาวิจิตร , 2562 : 73-90) ที่กล่าวไว้ว่าประเด็นเรื่องที่ดี ควรเป็นหัวข้อที่น่าสนใจ ทันสมัยและมีความหมายสำหรับผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกเข้าถึงบทเรียนได้ง่าย เกิดความกระหายใคร่จะเรียนรู้ และพร้อมที่จะสืบสอบแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้น ซึ่งในขั้นการค้นคว้า ผู้วิจัยได้นำแนวคิดหมวกหกใบมาเป็นคำถามเพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบจากการอ่านบทอ่าน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาตลอดจนได้สรุปความรู้ที่ได้เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังการศึกษาของ ยุพาวดี มหาหงษ์ (2558 : 76) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหมวกความคิดหกใบ แล้วพบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นว่า การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ ทำให้นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น จากบทอ่านที่มีความหลากหลาย ซึ่งได้แก่ ข่าวและบทความประเภทต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาตรงกับความสนใจของวัย เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และแง่คิดในการไปปรับใช้ได้ในชีวิตจริงและกระบวนการคิดแบบหมวกหกใบก็ยังนำไปสู่การเกิดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกหกโบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกหกโบจะต้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิริยา วิริยารัมมะ (2551 : 86) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกหกโบ ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกหกโบ เนื่องจากนักเรียนได้ฝึกคิดหลากหลายอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถคิดวิเคราะห์หาคำอ่านได้อย่างรอบด้านและหลากหลายมุมมอง ทำให้เห็นข้อคิดและคุณค่าจากบทอ่านได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบหมวดหกหกโบในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ปรากฏการณ์ที่นำมาใช้จำเป็นอย่างมากที่ต้องอยู่ในความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้นักเรียนมีจิตใจจดจ่ออยู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดกับตนเองได้จริง
2. ในขั้นตอนการกำหนดปัญหาด้วยการตั้งคำถามตามแนวคิดหมวดหกหกโบ ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับความหมายและลักษณะกระบวนการคิดของหมวดแต่ละสีให้นักเรียนเข้าใจเป็นอย่างดีก่อน เพื่อจะได้ทำให้นักเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าคำตอบได้อย่างถูกต้องตรงประเด็น
3. การให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาอภิปรายแลกเปลี่ยนกัน อาจให้นำเสนอในรูปแบบของแผนผังความคิด เพื่อดึงดูดความสนใจของเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับชุมชน บริบทของโรงเรียน หรือกลุ่มสาระอื่นๆ
2. ควรมีการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวดหกหกโบ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ทิวาร์ ศรณรินทร์. (2558). การเปรียบเทียบการคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบกับผังกราฟิก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ทัศนธร จุ้ยสวัสดิ์. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมี วิ จ า ร ญ ญ า ณ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. การศึกษา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2556). การสร้างนวัตกรรมเปลี่ยนผู้เรียนให้เป็นสร้างนวัตกรรมจากงานวิจัยสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2562). การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกในรายวิชาการประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 42 (2), 73-90.
- ยุพาวดี มหาหิงค์. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหมวกความคิด 6 ใบ เพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ก ศ .ม สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิริยา วิริยารัมภะ. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และวิธีสอนแบบปกติ. นครปฐม : สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Silander, P. (2015). Phenomenon – Based Learning: การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. แปลจาก How to create the school of the future: revolutionary thinking and design from Finland. แปลโดย เรวณี ชัยเชาวรัตน์. ออนไลน์. สืบค้น 17 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://thepotential.org/knowledge/phenomenon-based-learning/>